

A MŰSZAKI MÚZEUMOK HELYZETE ÉS TÁVLATI FEJLESZTÉSÉNEK IRÁNYELVEI

Többéves szívós munka után 1964. szeptember 17-én megépült Budapesten az Országos Műszaki Múzeum első egységként egy kétszintes raktárpavilon, amely nemcsak befogadja a begyűjtött és védetté nyilvánított műszaki emlékeket, hanem a szükséges hivatali helyiségeken kívül magában foglal egy bemutató termet, ahol egyes iparági kiállítások rendezhetők, egy karbantartó és javító műhelyt, valamint egy könyvtárat és egy klubszobát is, ahol a szakmúzeumok igazgatói és a technikatörténeti kutatásokat végző külső munkatársak tartják összejöveteleiket. Kísérjük meg nyomon követni, hogyan jutottunk el idáig, a Műszaki Múzeum gondolatától a raktárpavilon elkészültéig.

Az elmúlt évtizedek alatt tudományos és műszaki értelmiségünk annyi kiválóságának szorgalmazó fellépése ellenére sem valósult meg a tudományos és technikai hagyományainkat minden szakágban összefoglaló múzeum, a tudományos-műszaki népművelés tömeghatású központja. Ezen a téren jelentett fordulópontot Népköztársaságunk Elnöki Tanácsának 1954. február 24-én megjelent 4. sz. törvényerejű rendelete, amely gondoskodott a műszaki emlékek védelméről. A törvényt egyidejűleg követte a Minisztertanács 14/1954. számú végrehajtási utasítása, mely első ízben említi meg a Művelődésügyi Minisztérium Múzeumi Főosztálya mellett működő Műszaki Emlékeket Nyilvántartó és Gyűjtő Csoportot, mint a törvény végrehajtó szervét. E Csoport 1954. május 10-én kezdte meg munkáját vezetőjének kinevezésével, ez év október 1-én további két fővel egészült ki, s 10 éven keresztül ezzel a létszámmal végezte a szervezési munkálatokat.

Miután a törvényerejű rendelet tulajdonképpen megvetette az Országos Műszaki Múzeum alapját, ez a kérdés több ízben napirendre került a Magyar Tudományos Akadémia Műszaki Tudománytörténeti Bizottságának ülésein, amely fontosságára való tekintettel létrehozta a Műszaki Múzeumi Albizottságot. A múzeumügy támogatását programjába vette a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége is.

Kibontakozott a munka első fázisa, a műszaki emlékek fogalmi körének tisztázása, egy műszaki emlék-kataszter megteremtése, vagyis a megfelelő felkutató és nyilvántartó rendszer kidolgozása. A kezdeti munka legnehezebb része az ipari vállalatok figyelmének felkeltése, a rendelet végrehajtásához szükséges társadalmi és erkölcsi támogatás megszervezése volt. Ezen a területen megnyertük az egyes iparágak vezető szerveinek támogatását.

Gyakorlatilag elsőként a Kohó- és Gépipari Minisztérium Műszaki Főosztálya támogatta a gyűjtés munkáját. 1954. október 4-én, az összehívott főmérnöki értekezleten az iparvállalatok közvetlen bekapcsolását határozták el és kijelölték mind a minisztériumon, mind az egyes iparvállalatokon belül a személyi összekötőket.

A későbbiek folyamán, ugyanezen elgondolások alapján kapcsolódtak be a többi szakminisztériumok egyes osztályai, valamint az iparigazgatóságok. A műszaki és tudományegyetemek rektorai felkérésünkre ugyancsak magukévá tették a bejelentések fontosságát, s ez ügyben hivatalos formában szólították fel az egyes tanszékek vezetőit. Ennek eredményei rövidesen mutatkoztak. A gyűjtés első szakaszában kiderült, hogy a törvény szükségaváian határozza meg a műszaki emlékek fogalmát és a további munka eredményességének biztosítására szükséges ennek magyarázása és kibővítése. Ezt a Csoport el is végezte, majd körlevél formájában megküldte az érdekelteknek. A cél — mondta a körlevél — a magyar műszaki alkotások fejlődéstörténeti bizonyítékainak és emlékeinek, a létesítendő magyar műszaki múzeum keretében való tanulságos és rendszeres összefoglalása. Ezeknek időelőltti elkallódását és megsemmisülését kívánja meggátolni a védelem alá helyezés, mielőtt azoknak a rendszeres összegyűjtése végbemehet. A műszaki emlékek védetté nyilvánítása főképpen azoknak az értékeknek a megőrzését célozza, amelyek a fejlődés folyamatára okszerű bizonyítékul s egyben tanulságul is felhasználhatók.

A védettségre való érdemesség megítélésénél a következők tarthatnak számot mérlegelésre: Műszaki alkotások terén a kezdeményező lépések, első megoldások. Bevezetett újítások és találmányok, alkalmazott új tudományos elvek, különös tekintettel arra, hogy fordulatot jelentettek-e, vagy új irányt szabtak-e a fejlődésnek, esetleg gyorsították azt. A gazdaságosság, a biztonság és a termelékenység javítását, növelését előidéző eljárások, módszerek és elvek gépi megvalósításai. Általában minden olyan műszaki létesítmény, amelynek már közvetlenül születése után a tudomány, illetve a technika további fejlődése szempontjából értékelhető kihatásai voltak és ezzel a későbbi fejlődésnek vetették meg az alapját. Igen fontos követelmény tehát, hogy ezek értékét alkalmazásuk időszakába beágyazva mérlegeljük.

A műszaki emlékek védelméről intézkedő törvény különben igen ésszerűen kitágítja a műszaki emlékek fogalmát, amikor kifejezi, hogy műszaki emlékké lehet nyilvánítani az emlékjellegű tárgy tartozékait, eredeti vagy későbbi ábrázolását, ismertetését, illetőleg az azt tartalmazó iratot, valamint kismintát (modellt) is, tekintet nélkül arra, hogy az ábrázolt, illetve leírt tárgy korábban már megsemmisült. Továbbá műszaki emlékek minősíthetők egyes tudósok, felfedezők, vagy nagy technikai alkotások létrehozóinak életére és működésére vonatkozó emlékek is. Ugyanígy minősülnek egyes intézmények (pl. tanintézetek stb.) gyűjteményeiben helyet foglaló és a fenti szempontoknak megfelelő eszközök, tárgyak stb. is.

A fent megadott jellemzés korántsem meríti ki a lehetséges értékelési változatokat, csupán jellegzetes példákat óhajtott nyújtani. Jellemző, hogy az 1954. évi 4. sz. törvényerejű rendelkezésben megállapított bejelentési határidőre, 1954. június 30-ra (a törvényben tévesen 31-e volt) csak 56 műszaki emlékek minősülő tárgyat jelentettek be.

A rendelet sikeres végrehajtását tulajdonképpen az előbb említett intézményekkel való közvetlen és személyes kapcsolatok kiépítése eredményezte. Ennek köszönhető, hogy az 1954. év végére a bejelentett tárgyak száma 1850-re emelkedett, ebből 350-et nyilvánítottunk védetté. Jelenleg a több mint 6000 bejelentésből 3500 védett műszaki emlékek minősülő tárgyat, gépet, berendezést és egyéb létesítményt tartunk nyilván hazánk legkülönbözőbb területein.

A kutató- és gyűjtőmunkában kialakult gyakorlat igen sok olyan problémát vetett fel, amelynek megoldása túlnőtt a Csoport lehetőségein (pl. szocialista iparunk kiemelkedő műszaki alkotásainak és találmányainak védetté nyilvánítása). Ez tette aztán szükségessé az 1954. évi 4. sz. törvény kiegészítését. A törvény kiegészítésére vonatkozó javaslatot még az 1955. év végén tárgyalta a Bizottság is. A Bizottság azt teljes egészében jóváhagyta s megküldte a Műv. Min. Múzeumi Főosztályának. Az 1963. évi 9. sz. új múzeumi törvény, illetőleg annak a 2/1965. sz. végrehajtási utasítása végső fogalmazását adja a műszaki emlékek védelmének. Ez már magában foglalja a kiegészítésre vonatkozó javaslatokat.

Az iparágak mindinkább szélesedő köre szükségessé tette iparági szakértők és külső kutatók alkalmazását. A gyűjtés további fokozása, műszaki emlékeink megmentése céljából a selejtezést végrehajtó szakminisztériumokkal és országos intézményekkel megállapodást kötünk, a kiselejtezendő anyag ellenőrzésére. Ez a kooperációs munka nagyon sok értéket ment meg a műszaki múzeum számára.

Az elvi kérdések tisztázásán kívül a Csoport tervszerű gyűjtőmunkát végzett, kiállításokat rendezett. Az egyes iparágakon belül megindult a szakma történetének feldolgozása, emlékeinek gyűjteményekbe való tömörítése.

Ennek sikerességét jelentős mértékben segítette az 1963. évben megalakult technikatörténeti kutatócsoport.

Azon iparági területeken, amelyeken a 4. sz. törvényerejű rendelet hatására a legeredményesebb volt a gyűjtőmunka, felmerült az igény iparági szakmúzeumok létesítésére. A Csoport az illetékes szaktárcákkal együttműködve minden ilyen kezdeményezést hathatósan támogatott. Ennek a szervező, irányító és támogató munkának eredményeként egymás után születtek meg olyan jellegű szakmúzeumok — az egyes tárcák támogatásával — amilyenekről a felszabadulás előtt szó sem lehetett. De szó sem lehetett volna akkor, ha nem olyan személyek álltak volna az ügy mögött, mint az iparági múzeumok jelenlegi vezetői és azok a külső munkatársak, akik társadalmi munkában, az ügy iránt érzett szeretetből évekig támogatták és még most is támogatják a múzeumi hálózatához tartozó intézmény munkáját. Ha valaki egyszer megírja a magyar műszaki múzeumok létesítésének történetét, ne feledkezzék meg ezekről a személyekről, akik látva az eddig végzett munka eredményességét, továbbra is minden ellenszolgáltatás nélkül ajánlják fel szolgálataikat.

Egyetlen, még a világháború előtti időkből származó, mondhatni európai hírvé szakmúzeumunk, a Közlekedési Múzeum a második világháború végén erősen megrongálódott. Anyagának egy része megmaradt, s azt a közlekedési tárca évről-évre bővítette.

A hiányzó anyagok felkutatásában Csoportunk is tevékenyen részt vett, szakokat védetté nyilvánításuk után a múzeum rendelkezésére bocsátotta. Azt hiszem, mindnyájunk előtt ismeretes, hogy e nagy múltú múzeum ez év április hó 2-án, mint országos gyűjtőkörű múzeum, ismét megnyitotta kapuit a nagyközönség előtt.

Az első, újonnan alakított szakmúzeum a Postamúzeum volt, amely 1955-ben nyílt meg a Postavezérigazgatóság épületében. Ennek a múzeumnak anyagát túlnyomórészt a híradástechnikai iparág műszaki emlékeiből és fejlődéstörténeti anyagából gyűjtötték össze. Tárgyainak bemutatását a modern kiállítástechnika alkalmazásával oldották meg. Tapasztalatszerzés végett sok külföldi kutató keresi fel. (Tudomásom szerint a belgrádi postamúzeum létesítése előtt hetekig tanulmányozták ezt az intézményt.)

1957. augusztus 20-án nyílt meg a Tűzoltó Múzeum. Kialakítását és művészi tervezését a Múzeumok Kiállításrendező Csoportja végezte. Korszerű kiállítástechnikával bemutatott és tudományosan alátámasztott, legnagyobb részben műszaki fejlődéstörténeti anyaga a külföldi szakemberek véleménye szerint európai viszonylatban is egyedülálló.

Hazánk legrégibb iparágát, illetőleg annak fejlődéstörténeti emlékeit bemutató szakmúzeumunk, a Központi Bányászati Múzeum 1957. október 13-án nyílt meg Sopronban. Szervezése a Nehézipari Műszaki Egyetem Bánya- és Földmérő Karán indult el, majd rövidesen Sopron Város Tanácsának és a Nehézipari Minisztériumnak segítségével a volt Eszterházy palotában kapott méltó elhelyezést.

Már 1956-ban a kohó- és gépipari miniszter, a művelődésügyi miniszterrel egyetértésben, Kohászati Múzeum létrehozását határozta el, Diósgyőr székhellyel. A múzeum feladataul tűzte ki nemcsak a magyar, hanem az egyetemes kohászat múltjának, valamint fejlődésének szemléltető bemutatását, régi és új technikatörténeti dokumentumainak gyűjtését. A múzeum 1960. szeptember 24-én nyílt meg, munkájuk eredményeképpen Központi Kohászati Múzeum néven. A Múzeum tudományos fejlesztési és gyűjtési munkáját az azóta létesült Kohászati Történeti Bizottság támogatja.

Még 1956-ban merült fel a Textilipari Múzeum felállításának gondolata, amelynek eredményeképpen 1962-ben nyílt meg Pápán az 1783-ban alapított Kluge-féle kékfestő-üzem helyreállított helyiségeiben, ennek a hajdan olyan jelentős manufaktúrának állandó jellegű muzeális kiállítása, mely közép-európai viszonylatban is páratlan érdekességű.

1964 nyarán nyílt meg a Közlekedési Múzeum és az Országos Vízügyi Főigazgatóság közreműködésével a siófoki Beszédes József Múzeum újonnan rendezett kiállítása, amely a magyar vízgazdálkodás történetéről és fejlődéséről ad képet.

1962-ben indult, a Nehézipari és a Művelődésügyi Minisztérium között történt megállapodás alapján, a Vegyipari Múzeum szervezésének munkája. A létesítendő múzeum a várpalotai Várban fog elhelyezést nyerni.

Ez év április 16-án, többéves munka eredményeképpen nyitottuk meg az egrői Tanárképző Főiskola kupolatermeiben a XVIII. sz. második felében létesített csillagászati intézmény korhű helyreállításával és az időközben védetté nyilvánított eredeti műszerek visszaállításával és az intézmény történetét bemutató kiállítással a Csillagászati Múzeumot.

Ugyancsak ez év végén kezdjük el az 1845-ben alakult Ganz Törzsgyár öntőcsarnokának korhű helyreállítását, a védetté nyilvánított berendezési tárgyak felhasználásával. Helyreállítás után abban egy Öntészeti Múzeumot kívánunk létesíteni, amelynek fő témája az öntőde korabeli technológiájának dokumentálása. Megnyitását 1967 végére tervezzük. Megnyitása után a Központi Kohászati Múzeumnak adjuk át üzemeltetés céljából. A fenti munkálatokhoz szükséges anyagi fedezetet a Kohó- és Gépipari Minisztérium a Művelődésügyi Minisztérium rendelkezésére bocsátotta.

A nyilvános szakmúzeumok mellett egyes vállalatok, intézmények és gyárak gondozásában gyűjtemények létesültek. Ezek a gyűjtemények az újonnan felépített raktár-helyiségeinkben vannak és lesznek elhelyezve, kivéve a malomipar tárgyi és archivális anyagát, amelynek gyűjtése még 1955-ben indult az Élelmezésügyi Minisztérium patronálása és anyagi segítsége révén. A gyűjtőmunkát az Élelmezésiipari Dolgozók Országos Szakszervezetének keretén belül lelkes kutatók — legtöbbször társadalmi munkában — végzik. Kutatásaik során sikerült megmenteni és a rendelkezésükre bocsátott raktár-helyiségbe beszállítani a malomipar nagyon sok tárgyi és dokumentációs emlékeanyagát. A további kutató munkával párhuzamosan a feltárt emlékek történeti feldolgozását is folyamatosan végzik.

Az Országos Műemléki Felügyelőség és az Élelmezésügyi Minisztérium, valamint Csoportunk még évekkal ezelőtt tervbe vette az egyes malomtípusoknak (vízi-, szél-, taposó-, szárazmalom) korhű restaurálását és ezeknek — az állagmegóvási szempontokat figyelembevéve — üzemelbevévő — üzemeltetését.

Meg kell emlékeznünk a Diósgyőr melletti Garadna völgyében levő újmassai őskohóról, mint kiemelkedő ipartörténeti objektumról, amelynek közelében a Központi

Kohászati Múzeum egy három szobából álló kis múzeumot létesített. A múzeum anyaga az újmassai kohó termékeit mutatja be.

1955-től számos kiállítást rendeztünk részben önállóan, részben társas viszonyban. A kiállítások közül többet vándorkiállításokként az ország nagyobb vidéki múzeumaiban és műszaki egyesületeiben is bemutattunk.

E kiállítások mindenkor kettős célt szolgáltak: egyrészt felsorakoztatták kiváló tudósaink és feltalálónk múltbeli munkásságának eredményeit, másrészt bemutatták technikánk mai eredményeit.

Meg kell említenünk, hogy hazai kiállításainkon kívül haladó magyar műszaki hagyományaink legértékesebb tárgyait bemutattuk 1958-ban a brüsszeli világkiállításán, s az 1961. évi „Munka és az ember” c. nemzetközi kiállításán Torinóban. Az UNESCO által tervezett világleltár összeállításához, amely a történelmileg jelentős készülékeket és műszereket kívánja felsorolni, védett tárgyainkból 29 db-ot jelentettünk be.

A felsoroltakon kívül rendszeresen támogatjuk tárgyi és dokumentációs emlékeinkkel a különböző tudományos intézetek kiállításait.

Az új épületünkben 1965. szeptember 30-án, az Országos Múzeumi Hónap megnyitása alkalmából „20 év magyar találmányai” címen rendezett kiállításunk nagyon jó benyomást keltett szakkörökben.

Az ez évi Múzeumi Hónap keretén belül a Nemzetközi Radiológus Kongresszus résztvevői részére a Röntgen-gépek és csövek fejlődését dokumentáló kiállítást rendeztünk, amely az év végéig megtekinthető. A külföldi résztvevők nagyra értékelték a kiállítás anyagát.

Az eltelt idő alatt több kiadványt jelentettünk meg a műszaki műveltség és ismeretszerzés szélesítésére. Ezek közül a legjelentősebb az 1963 óta megjelenő Technikatörténeti Szemle c. tudományos folyóirat, amelynek célja, hogy a hazai technikatörténeti kutatásoknak közös fórumot, publikációt és vitalehetőséget biztosítson, a hazai és külföldi technikatörténeti kutatásokat figyelemmel kísérje, továbbá a műszaki és ipari emlékek védelmét, a műszaki múzeumok létrehozását elősegítse.

A folyóirat nemcsak a szakembereknek ad nélkülözhetetlen segítséget, hanem érdekes és hasznos ismereteket nyújt mindenkinek, akit a technika történeti fejlődése érdekel.

Végül meg kell emlékeznünk a Műszaki Könyvkiadó által 1961-ben kiadott „A világ műszaki múzeumai” c. könyvről, amely tudomásunk szerint az eddig megjelent ilyen témájú könyvek között egyedülálló, valamint az általunk 1964-ben kiadott Műszaki Múzeumok Évkönyvéről, amely részletesen ismerteti a magyar műszaki muzeális ügy fejlődését, képekkel bőségesen illusztrálva bemutatja műszaki múzeumaink keresztmetszetét, ismerteti működésüket és célkitűzéseiket. Jogosan állapíthatjuk meg, hogy az Évkönyv mérföldkő, amely a hagyományápolás, a múlt eredményeire való utalás s azok megbecsülése mellett mégis elsősorban előre mutat.

A harmadik öt éves tervben a Műszaki Múzeum további kiépítése szerepel s annak befejezése 1970—71 évre várható.

Az eddig elmondottak a törvény életbe lépésétől számított szervezési munkálatoakat és azoknak az eredményeit ismertették, ha nem is teljes részletességgel, — hiszen ebben a beszámolóban inkább csak az eredményekről kívántam beszélni, nem pedig azokról a nehézségekről, amelyek úton-útfélen gátolják és késleltették az eredményes munka kibontakozását.

Engedjék meg, hogy a következőkben ismertessem azokat a távlati irányelveket, amelyek hasznossá válhatnak a műszaki múzeumok hálózatának további fejlesztésében.

Az előbb elmondottak alapján úgy érzem, hogy a Műszaki Emlékeket Nyilvántartó és Gyűjtő Csoport a megalakulása óta eltelt időszakban lényegében teljesítette feladatait. Az elmúlt évtized alatt a szakmai köztudatba, de a dolgozók köreinek szemléletébe is bevitte és tudatosította a „műszaki emlék” fogalmát. Kiterjedt agitációval, a társadalmi és hivatali erők mozgósításával, aktív-hálózat szervezésével műszaki kultúránk hazánkban fellelhető tárgyi emlékeinek jelentős hányadát feltárta és nyilvántartásba vette. Kidolgozta a műszaki emlékek védelmének rendszerét, megteremtette annak megőrzésének feltételeit, illetve igen sok tárgyi és archivális anyagot, — amelynek megőrzését külső erőkből biztosítani nem tudta, — begyűjtött és saját őrzetébe vett. Ezzel megteremtette egy országos műszaki múzeum szervezési előfeltételeinek lényeges elemeként egy műszaki-történeti gyűjtemény tárgyi és archivális alapjait.

Elősegítette több szakmúzeum és gyártörténeti gyűjtemény alapítását, illetve kialakulását, s ezzel megvetette az országos műszaki szakmúzeumhálózat alapjait. Nem csekély erőfeszítéssel, tervben felül végrehajtotta 2000 m² hasznos területtel egy központi műhelyi, ügyviteli és raktárépület felépítését. Végül lehetővé tette az országos műszaki múzeum további kiépítését, a jelenlegi épületének szomszédságában levő telkek biztosí-

tásával. A kisajátításhoz szükséges beruházási célt az Országos Tervhivatal jóváhagyta. Ennek birtokában az új épületről a KÖZTI már tanulmánytervezetet készített.

Már a jelenlegi épület felépülésével is a magyar műszaki múzeumügy megszervezése új szakaszba lépett, amely teljesen új feladatok elé állítja a szervezőket.

Az új helyzet szükségessé teszi a csoport szervezeti fejlesztését, tevékenységi körének, jellegének, feladatainak újbóli megállapítását, már csak azért is, mivel az új múzeumi törvény végrehajtási utasításában foglaltak alapján a Csoportnak az Országos Műszaki Múzeum jog- és feladatkörét kell ellátnia.

Ezzel kapcsolatban szükségesnek látszik mindenekelőtt a Csoport nevének központi feladatára is utaló egyszerűsítése; erről már folytak tárgyalások, de döntés még nem született. Szervezetileg, az Országos Műszaki Múzeum tényleges megalakulásáig, helyes, ha továbbra is a Műv. Min. Múzeumi Főosztálya önálló igazgatási egységet képező szerve marad.

A magyar műszaki múzeumi hálózat szervező központjának jövőbeni feladatait a következőkben foglalhatjuk össze:

A technika történeti fejlődésének elsősorban hazai vonatkozású feltárása és bemutatása útján a műszaki művelődésnek új elemekkel való gazdagítása és elmélyítése.

A technikatörténet magyar hagyományainak ápolása, ezeken a területeken az általános és a szakoktatás, a politechnikai nevelés és a népművelés célkitűzéseinek támogatása.

A közvetlen megőrzésre át nem vehető műszaki emlékek védelem alá helyezése, nyilvántartása és ellenőrzése. Tevékenységi köre a műszaki alaptudományok és a technika történetének valamennyi területére kiterjed. Feladata a muzeális értékű tárgyi és archivális anyag felkutatása, megőrzése, védelme, rendszerezése, a tudományos és a népgazdasági érdekeket egyaránt szemmel tartó nyilvántartása, feldolgozása, értékelése, bemutatása, szak- és ismeretterjesztő közlemények, előadások, kiállítások útján a műszaki kultúra terjesztésének szolgálatába állítása.

A szervező munkában központi feladata hazánk műszaki jellegű szakmúzeum-hálózata egységének megteremtése, fejlődésüknek elősegítése, a meglévő nagyobb múzeumok műszaki muzeológiai és szakmai tapasztalatainak, munkamódszereinek felmérése és az általánosan alkalmazandó eredményeknek, módszereknek a többi múzeum felé való közvetítése.

A külföldi — elsősorban a testvérnépek — műszaki múzeumaival a kapcsolatok kiépítése és tapasztalatcsereik létesítése. A szakmúzeumok együttműködésének kialakításával a muzeológusok közötti rendszeres kapcsolatok megteremtése, a szakmai továbbképzés támogatása.

Az egyes ipari szaktárcák területén újabb szak- és gyártörténeti múzeumok, illetve gyűjtemények létesítésének kezdeményezése, támogatása és irányítása. A magyar műszaki muzeológia elméleti és gyakorlati kérdéseinek, a műszaki muzeológusképzés szempontjainak kidolgozása. Társadalmi szervezetek, népművelési és kulturális intézmények munkájának támogatása a múzeumi profilon belül.

A szaktárcák közvetlen felügyelete alatt álló műszaki és szakmúzeumok felett a Művelődésügyi Minisztérium felügyeleti jogának gyakorlása és egységes szakmai irányítás megteremtése. A technikatörténet tudománya hazai művelésének támogatása.

A korunkra is jellemző, a fejlődés irányait és legújabb eredményeit szemléltető adatok gyűjtése, archiválás rögzítése. A szakmúzeumok gyűjtési profiljának tisztázása, az átfedések kiküszöbölése.

Egyes muzeális feladatok központi megoldásának megszervezése, a rendelkezésre álló erők tömörítése, a tudományos és gyakorlati „kapacitás” szétforgácsolásának megakadályozása céljából.

A „Magyar Műszaki Múzeum” szervezeti előkészítése, alapjainak lerakása. A szervezendő múzeum most elkészült első épületegységének célszerű hasznosítása.

Az ismertettét sokrétű, bonyolult és kiterjedt feladatkör ellátásának módja, az egyes célkitűzések megvalósításának mérve és üteme a személyi és dologi ellátottság mértékének függvénye.

Az említett feladatkörök természetesen csupán kereteit jelzik egy programnak, amelynek részletes kifejtése és tartalommal való megtöltése a további munkafeladat.

Néhány kérdésben azonban máris konkretizálhatók egyes sürgős feladatok. Ezek közül talán a legsürgősebb néhány gyakorlati és szervezési kérdés kidolgozása. Ilyen pl. a legnagyobb szakmúzeumok, — főképpen a Közlekedési Múzeum — bevonásával központi restauráló műhelyek kialakítása, amelyekben az egyes feladatok szakosítására a rendelkezésre álló munkaerők és szakkapacitás legjobb közös kialakítására és hasznosítására lenne lehetőség.

Sürgős feladat egy központi technikatörténeti adattár és archívum megszervezése. Ezzel kapcsolatosan egy központi technikatörténeti könyvtár szervezésének kérdése, amelynek nagy nyomatókat ad az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ profiljából a technikatörténeti vonatkozások törlése és a régebbi könyvanyag terén megkezdett nagyméretű selejtezés.

Fontos feladat a tanácsi múzeumhálózat gyűjtő és kiállító munkájában — elsősorban helytörténeti vonalon — bizonyos technikatörténeti tevékenység bevezetése, helyesebben lehetőségeinek felmérése és kialakítása. Ezzel kapcsolatos egy, az egész országra kiterjedő technikatörténész aktívahálózat létesítése, a magyar műszaki múzeumügy baráti körének megszervezése, a magyar műszaki muzeológusok munkaközösségének kialakítása és a fenti feladatok megvalósításába való bekapcsolása.

Természetesen még a legsürgősebb feladatok maradéktalan megoldása is felülmúlja a Csoport jelenlegi munkaerőjét, mind a tudományos munkatársak és muzeológusok, mind a segédszemélyzet vonalán. Fel kell tehát mérni a soron következő feladatok munkaerőszükségletét és meg kell keresni a módot legalább az alapok eredményes lerakásához nélkülözhetetlen tudományos és szakkapacitás biztosítására. Ezzel kapcsolatban az első lépés a Csoport vezetésének támogatására a már 1956-ban létrehozott „Műszaki Múzeumok Tudományos Tanácsának” aktív közreműködése lehetne. A Tanács első feladatává kellene tenni egy nagy távlatú munkaterv kidolgozását, amely a második épületegység tartalmi felépítését is magában foglalná, valamint a további feladatok fontossági sorrendjének megállapítását, a szükséges kapacitás felmérését és megfelelő javaslatok kidolgozását. Közölhetem, hogy a Tanács működési szabályzata elkészült és amennyiben azzal a Műv. Min. Múzeumi Főosztálya is egyetért, a Tanács működését megkezdheti.